ТЕМА 4. МИТНА СКЛАДОВА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: формування вміння розрізняти основні чинники та методи оцінки систем митного та страхового забезпечення міжнародного бізнесу.

Основні терміни та поняття: мито, реімпорт, імпорт, експорт, реекспорт, транзит, митний склад, безмитна торгівля, вільна митна зона, митний склад.

План

4.1 Види митних режимів.
4.2 Митна вартість товарів. Методи визначення митної вартості.
4.3 Базові умови постачання (умови Інкотермс-2020).
4.4 Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності

4.1 Види митних режимів.

Митний режим – комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення.

Із метою застосування законодавства України з питань державної митної справи запроваджуються такі митні режими (рис. 4.1):

Таблиця 4.1 – Митні режими

1) імпорт (випуск для вільного обігу)	2) реімпорт	3) експорт (остаточне вивезення)	4) реекспорт
5) транзит	6) тимчасове ввезення.	7) тимчасове вивезення	8) митний склад
9) вільна митна зона	10) безмитна торгівля	11) переробка на митній території	12) переробка за межами митної території
13) знищення або руйнування		14) відмова на користь держави	

1) імпорт (випуск для вільного обігу).

Імпорт (випуск для вільного обігу) – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України;

2) реімпорт.

Реімпорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

У митний режим реімпорту можуть бути поміщені товари, які:

– були вивезені за межі митної території України у митному режимі тимчасового вивезення та ввозяться на цю територію до завершення строку дії цього митного режиму у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, а також змін, що допускаються у разі використання таких товарів у митному режимі тимчасового вивезення;

– були вивезені за межі митної території України у митному режимі переробки за межами митної території та ввозяться на цю територію до завершення строку дії цього митного режиму у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання;

– були поміщені у митний режим експорту (остаточного вивезення) і повертаються особі, яка їх експортувала, у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) умов зовнішньоекономічного договору, згідно з яким ці товари поміщувалися у митний режим експорту, або з інших обставин, що перешкоджають виконанню цього договору;

3) експорт (остаточне вивезення).

Експорт (остаточне вивезення) – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення;

4) реекспорт.

Реекспорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Митний режим реекспорту може бути застосований до товарів, які при ввезенні на митну територію України мали статус іноземних та:

– після ввезення на митну територію України перебували під митним контролем та не були поміщені у митний режим (у тому числі у зв'язку з обмеженнями чи заборонами щодо ввезення таких товарів на митну територію України);

– були поміщені у митний режим тимчасового ввезення та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, а також змін, що допускаються у разі використання таких товарів у митному режимі тимчасового ввезення;

– були поміщені у митний режим переробки на митній території та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, або у вигляді продуктів їх переробки;

– були поміщені у митний режим митного складу та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на

митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання;

– були поміщені у митний режим імпорту і повертаються нерезиденту – стороні зовнішньоекономічного договору, згідно з яким ці товари поміщувалися у цей режим, у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) умов цього договору або з інших обставин, що перешкоджають його виконанню, якщо ці товари:

а) вивозяться протягом шести місяців з дати поміщення їх у митний режим імпорту;

б) перебувають у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування, зберігання та використання (експлуатації), внаслідок якої були виявлені недоліки, що спричинили реекспорт товарів;

– визнані помилково ввезеними на митну територію України;

5) транзит.

Транзит – це митний режим, відповідно до якого товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома органами доходів і зборів України або в межах зони діяльності одного органу доходів і зборів без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Переміщення товарів у митному режимі транзиту здійснюється як *прохідний* або *внутрішній транзит*, або каботаж.

Митний режим транзиту застосовується до товарів, які переміщуються:

–*прохідним транзитом* від пункту ввезення (пропуску) на митну територію України до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України (у тому числі в межах одного пункту пропуску через державний кордон України);

– *внутрішнім транзитом* або *каботажем*:

а) від пункту ввезення (пропуску) на митну територію України до органу доходів і зборів, розташованого на митній території України;

б) від органу доходів і зборів, розташованого на митній території України, до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України;

в) від одного пункту, розташованого на митній території України, до іншого пункту, розташованого на митній території України, у тому числі якщо частина цього переміщення проходить за межами митної території України.

Залежно від виду транспорту встановлюються такі *строки транзитних перевезень*:

– для автомобільного транспорту – 10 діб (у разі переміщення в зоні діяльності однієї митниці – 5 діб);

– для залізничного транспорту – 28 діб;

– для авіаційного транспорту – 5 діб;

– для морського та річкового транспорту – 20 діб;

– для трубопровідного транспорту – 31 доба;

– для трубопровідного транспорту (з перевантаженням на інші види транспорту) – 90 діб.

До строків не включається:

– час дії обставин непереборної сили чи аварії;

– час зберігання товарів під митним контролем (за умови інформування органу доходів і зборів, який контролює їх переміщення);

– час, необхідний для здійснення інших операцій з товарами (за умови інформування органу доходів і зборів, який контролює переміщення цих товарів);

6) тимчасове ввезення.

Тимчасове ввезення – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реекспорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.

Забезпечення дотримання вимог митного режиму тимчасового ввезення здійснюється шляхом:

– застосування міжнародного митного документа (книжки А.Т.А. або книжки CPD), що містить чинну міжнародну гарантію сплати митних платежів, встановлених законом на імпорт товарів;

– надання фінансової гарантії.

Фінансова гарантія повертається (вивільняється) після завершення режиму тимчасового ввезення.

Гарантія дотримання вимог митного режиму тимчасового ввезення не вимагається щодо:

– устаткування для підготовки радіо- чи телепередач і репортажів, а також транспортних засобів, спеціально пристосованих для використання для цілей радіо- чи телепередач;

– контейнерів, піддонів та упаковок;

– наукового і педагогічного устаткування та матеріалів для забезпечення добробуту мореплавців, що використовуються на борту суден;

– особистих речей;

– товарів, ввезених для спортивних цілей;

– товарів, що ввозяться в рамках прикордонного обігу;

– медичного, хірургічного і лабораторного устаткування, а також будь-яких товарів, таких як автомобілі чи інші транспортні засоби, ковдри, намети, збірні будинки, інших товарів першої необхідності, відправлених як допомога потерпілим від стихійного лиха чи подібних катастроф;

– транспортних засобів комерційного призначення;

– тяглових тварин, тварин, ввезених для перегону на нове пасовисько чи випасання на землях, розташованих у прикордонній смузі (контрольованому прикордонному районі);

– товарів, які тимчасово ввозяться на митну територію України з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами;

– повітряних суден, які ввозяться на митну територію України українськими авіакомпаніями за договорами оперативного лізингу.

У *митний режим тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами* поміщуються виключно товари, транспортні засоби комерційного призначення, зазначені в Додатках B.1-B.9, C, D до Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 рік), на умовах, визначених цими Додатками, а також повітряні судна, які ввозяться на митну територію України українськими авіакомпаніями за договорами оперативного лізингу.

У митний режим тимчасового ввезення з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами відповідно до положень Додатка E до Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 рік) можуть поміщуватися товари (за винятком підакцизних), які не зазначені вище та товари, що не підпадають під повне звільнення від оподаткування.

У разі тимчасового ввезення товарів з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами за кожний повний або неповний календарний місяць заявленого строку перебування на митній території України сплачується 3% суми митних платежів, яка підлягала б сплаті у разі випуску цих товарів у вільний обіг на митній території України, розрахованої на дату поміщення їх у митний режим тимчасового ввезення.

Сума митних платежів сплачується при поміщенні товарів у митний режим тимчасового ввезення та розраховується за встановлений органом доходів і зборів строк дії цього митного режиму.

Строк тимчасового ввезення товарів встановлюється органом доходів і зборів у кожному конкретному випадку, але не повинен перевищувати трьох років з дати поміщення товарів у митний режим тимчасового ввезення.

Строк тимчасового ввезення транспортних засобів комерційного призначення встановлюється органом доходів і зборів з урахуванням того, що ці транспортні засоби повинні бути реекспортовані відразу ж після закінчення транспортних операцій, для яких вони були ввезені;

7) тимчасове вивезення.

Тимчасове вивезення – це митний режим, відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.

Дозвіл на тимчасове ввезення на митну територію України (тимчасове вивезення за межі митної території України) під зобов’язання про зворотне вивезення (увезення) може бути наданий щодо:

– товарів, призначених для демонстрації або використання на виставках, ярмарках, конференціях чи інших подібних заходах;

– професійного обладнання, необхідного особам, що прибувають в Україну (виїжджають з України) для підготовки репортажів, здійснення записів або передач для засобів масової інформації чи зйомки фільмів;

– контейнерів, піддонів, упаковки, а також будь-яких інших товарів, що ввозяться (вивозяться) у зв'язку з якою-небудь комерційною операцією, але ввезення яких саме по собі не є комерційною операцією;

– зразків товарів і предметів та рекламних фільмів за умови, що вони залишаються власністю особи, яка перебуває або проживає за межами території тимчасового ввезення, і їх використання на території України не має комерційного характеру;

– товарів, що ввозяться з освітніми, науковими чи культурними цілями, тобто наукового та навчального обладнання, обладнання для поліпшення дозвілля моряків, а також будь-яких інших товарів, що ввозяться в рамках навчальної, наукової або культурної діяльності;

– особистих речей пасажирів, а також товарів, що ввозяться для спортивних цілей;

– матеріалів для реклами і туризму;

– транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України;

– морських і річкових суден, інших плавучих засобів та повітряних суден, які ввозяться з метою ремонту, устаткування та матеріалів, призначених для будівництва та ремонту морських і річкових суден, інших плавучих засобів та повітряних суден.

Строк тимчасового вивезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення встановлюється органом доходів і зборів у кожному конкретному випадку, але не повинен перевищувати трьох років з дати поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у зазначений митний режим;

8) митний склад.

Митний склад – це митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

У митний режим митного складу *не можуть поміщатися товари*:

1) товари, заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України;

2) товари, строк придатності для споживання або використання яких закінчився;

3) товари, що надходять в Україну як гуманітарна допомога;

4) живі тварини;

5) електроенергія, що переміщується лініями електропередачі.

Для поміщення товарів у митний режим митного складу органу доходів і зборів подаються митна декларація, товарно-транспортний документ на перевезення та рахунок (інвойс) або інший документ, який визначає вартість

товару. Товари, що поміщуються у митний режим митного складу, декларуються органу доходів і зборів утримувачем митного складу.

Режим митного складу використовується з двох причин:

– по-перше, дійсно для простого зберігання товарів під час їх митного оформлення;

– по-друге, сплата мита, оформлення та інші подібні процедури вимагають чималих коштів, режим митного складу дозволяє провадити їх не одноразово, а розтягти у часі в міру надходження коштів або продажу товарів, тобто по суті цей режим є своєрідною формою податкового кредиту.

Строк зберігання товарів у митному режимі митного складу не може перевищувати 1095 днів від дня поміщення цих товарів у зазначений митний режим.

Строк зберігання в митному режимі митного складу підакцизних товарів, іноземних товарів, які були попередньо поміщені у митні режими транзиту, тимчасового ввезення або переробки на митній території України, а також продуктів переробки не може перевищувати 365 днів від дня поміщення їх у митний режим митного складу.

Строк зберігання у митному режимі митного складу товарів, призначених для експорту, не може перевищувати 1 року з дати поміщення їх у цей режим. До закінчення зазначеного строку такі товари повинні бути вивезені за межі митної території України;

9) вільна митна зона.

Вільна митна зона – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання;

10) безмитна торгівля.

Безмитна торгівля – це митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних, водних або залізничних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

11) переробка на митній території.

Переробка на митній території – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання

зовнішньоекономічної діяльності, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки.

Операції щодо переробки товарів можуть включати:

– власне переробку товарів;

– обробку товарів – монтаж, збирання, монтування та налагодження, внаслідок чого одержуються інші товари;

– ремонт товарів, у тому числі відновлення та регулювання;

– використання окремих товарів, що не є продуктами переробки, але які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повністю витрачаються.

Митне оформлення товарів у митний режим переробки на митній території здійснюється митницею ДФС, якою надано відповідний дозвіл на переробку.

Для отримання дозволу на переробку разом із заявою власник товарів або уповноважена ним особа має подати до митниці ДФС такі документи, засвідчені в установленому порядку:

– зовнішньоекономічні договори або документи, що їх замінюють, на підставі яких здійснюватиметься переробка товарів і які повинні містити, зокрема, відомості про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки, конкретний обсяг робіт і строк їх виконання. Якщо зовнішньоекономічний договір або документ, що його замінює, не містить зазначених відомостей, такі відомості подаються окремим документом;

– технологічні схеми переробки (крім випадків увезення товарів з метою ремонту, в тому числі модернізації, відновлення та регулювання), в яких має бути зазначено відомості про всі етапи переробки та процесу перетворення товарів, поміщених у митний режим переробки на митній території, на продукти переробки, кількісні показники товарів, поміщених у митний режим переробки на митній території, та інших товарів, що використовуються підприємством для здійснення операцій з переробки, з обґрунтуванням виробничих втрат товарів на кожному етапі, а також відомості про найменування та кількість відходів переробки;

– договори на переробку товарів з іншими підприємствами, якщо окремі операції (або повний цикл) з переробки товарів здійснюватимуться цими підприємствами. Якщо окремі операції або повний цикл переробки товарів на митній території України здійснюватимуться переробником (переробниками), то в заяві має бути зазначено відомості про всіх переробників, які здійснюватимуть переробку чи окремі операції з переробки товарів на митній території України, в тому числі зберігання товарів, що поміщуються в митний режим переробки, та продуктів переробки;

– інші документи за бажанням власника товарів або уповноваженої ним особи – висновки державних органів, експертних установ, організацій, державні стандарти й стандарти підприємства, технічні умови, описи чи креслення зразків, відповідно до яких здійснюватиметься переробка, тощо.

Так, при дотриманні вимог та обмежень, зокрема умов дотримання строків та цільової спрямованості використання товарів, увезених у режимі переробки на митну території України:

– ввізне мито відповідно не сплачується;

– до операцій із ввезення товарів на митну територію України в митному режимі переробки на митній території застосовується умовне повне звільнення від оподаткування ПДВ;

12) переробка за межами митної території.

Переробка за межами митної території – це митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту.

Строк переробки товарів за межами митної території України встановлюється органом доходів і зборів у кожному випадку під час надання дозволу підприємству-резиденту, виходячи з тривалості процесу переробки товарів та розпорядження продуктами їх переробки. Зазначений строк обчислюється, починаючи з дня завершення митного оформлення органом доходів і зборів українських товарів для переробки. За заявою підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів, з причин, підтверджених документально, строк переробки товарів за межами митної території України продовжується зазначеним органом, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів.

Під час ввезення продуктів переробки іноземні товари, які були витрачені у процесі переробки товарів, що вивозилися, декларуванню не підлягають.

Повне звільнення від оподаткування митними платежами застосовується до товарів, які були поміщені у митний режим переробки за межами митної території та в межах визначеного строку повертаються на митну територію України:

1) у тому самому стані, в якому вони були вивезені за межі митної території України;

2) у відремонтованому вигляді, якщо ремонт проведено в рамках гарантійних зобов’язань.

До інших продуктів переробки застосовується часткове звільнення від оподаткування митними платежами, відповідно до якого сплаті підлягає позитивна різниця між сумою митних платежів, нарахованою на продукти переробки, та сумою митних платежів, яка підлягала б сплаті у разі імпорту відповідних товарів, які були вивезені за межі митної території України для переробки;

13) знищення або руйнування.

Знищення або руйнування – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт цих товарів, та

без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

14) відмова на користь держави.

Відмова на користь держави – це митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь.

4.2 Митна вартість товарів. Методи визначення митної вартості.

Митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари.

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється *за методами* (табл. 4.2):

Таблиця 4.2 – Методи визначення митної вартості товарів

Методи визначення митної вартості товарів	
основний	*другорядні*
за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);	а) за ціною договору щодо ідентичних товарів; б) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів; в) на основі віднімання вартості; г) на основі додавання вартості (обчислена вартість); ґ) резервний.

Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод – за ціною договору (вартість операції).

Кожний наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу відповідно до норм Митного кодексу.

Застосуванню другорядних методів передує процедура консультацій між органом доходів і зборів та декларантом з метою визначення основи вартості. Під час таких консультацій орган доходів і зборів та декларант можуть здійснити обмін наявною у кожного з них інформацією за умови додержання вимог щодо її конфіденційності.

Витрати, що додаються до ціни (якщо вони не були раніше включені) при визначенні митної вартості:

1) витрати, понесені покупцем:

а) комісійна та брокерська винагорода;

б) вартість ящиків, тари, контейнерів;

в) вартість упаковки або пакувальних матеріалів;

2) належним чином розподілена вартість нижчезазначених товарів (за умови):

а) сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів, комплектувальних виробів тощо;

б) інструментів, штампів, шаблонів та аналогічних предметів;

в) матеріалів, витрачених у процесі виробництва оцінюваних товарів (мастильні матеріали, паливо тощо)

г) інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів та креслень, виконаних за межами України;

3) роялті та інші ліцензійні платежі;

4) відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу товарів, що оцінюються, їх використання або розпорядження ними на митній території України, яка прямо чи опосередковано йде на користь продавця;

5) витрати на транспортування оцінюваних товарів до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України;

6) витрати на навантаження, вивантаження та обробку оцінюваних товарів, пов'язані з їх транспортуванням до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України;

7) витрати на страхування цих товарів.

Випадки коли основний метод не застосовується:

– наявність обмежень щодо прав покупця (імпортера) на використання оцінюваних товарів (за винятком тих, що встановлюються законом чи запроваджуються органами державної влади в Україні; обмежують географічний регіон, у якому товари можуть бути перепродані (відчужені повторно); не впливають значною мірою на вартість товару);

– наявність будь-яких умов або застережень стосовно продажу оцінюваних товарів або їх ціни, які унеможливлюють визначення вартості цих товарів;

– наявність умов, за якими частина виручки від подальшого перепродажу, розпорядження або використання товарів покупцем надходить прямо чи опосередковано продавцеві;

– наявність відносин пов'язаності між продавцем та покупцем, які вплинули на ціну оцінюваних товарів;

– неподання документів, згідно з переліком та відповідно до умов, зазначених у частинах 2-4 статті 53 МКУ, або відсутності у цих документах всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;

– невірно проведений розрахунок митної вартості;

– невідповідність обраного декларантом або уповноваженою ним особою методу визначення митної вартості товару умовам, наведеним у главі 9 Кодексу;

– надходження до органу доходів і зборів документально підтвердженої офіційної інформації органів доходів і зборів інших країн щодо недостовірності заявленої митної вартості;

– використані декларантом або уповноваженою ним особою відомості не підтверджені документально;

– використані декларантом або уповноваженою ним особою відомості не визначені кількісно;

– використані декларантом або уповноваженою ним особою відомості не є достовірними;

– відсутня хоча б одна із складових митної вартості, яка є обов’язковою при її обчисленні.

Для підтвердження заявлених відомостей про митну вартість подаються такі документи:

1) декларація митної вартості;

2) зовнішньоекономічний договір (контракт) і додатки до нього;

3) рахунок-фактура (інвойс) або рахунок-проформа;

4) банківські платіжні документи, а також інші платіжні та/або бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару;

5) документи для підтвердження витрат на ввезення та страхування, якщо за умовами поставки такі витрати не включено у вартість товару.

Метод визначення митної вартості за ціною договору щодо ідентичних товарів.

При застосуванні цього методу визначення митної вартості за основу береться прийнята органом доходів і зборів вартість операції з ідентичними товарами. При цьому *під ідентичними розуміються товари*, однакові за всіма ознаками з оцінюваними товарами, у тому числі за такими, як:

– фізичні характеристики;

– якість та репутація на ринку;

– країна виробництва;

– виробник.

Ціна договору щодо ідентичних товарів береться за основу для визначення митної вартості товарів, якщо ці товари ввезено приблизно в тій же кількості та на тих же комерційних рівнях, що й оцінювані товари.

У разі відсутності такого продажу використовується вартість операції з ідентичними товарами, що продавалися в Україну в іншій кількості та/або на інших комерційних рівнях. При цьому їх ціна коригується з урахуванням зазначених розбіжностей.

У разі якщо для цілей застосування цього методу виявляється більш як одна вартість договору щодо ідентичних товарів, для визначення митної вартості оцінюваних товарів використовується найменша така вартість.

Метод визначення митної вартості за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів.

Застереження щодо умов застосування методів визначення митної вартості товарів за ціною договору щодо ідентичних товарів та за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів:		
1) товари не вважаються ідентичними або подібними (аналогічними) оцінюваним, якщо вони не вироблені в тій же країні, що і товари, які оцінюються;	2) товари, виготовлені не виробником оцінюваних товарів, а іншою особою, беруться до уваги лише у разі, якщо немає ні ідентичних, ні подібних (аналогічних) товарів, виготовлених особою-виробником товарів, що оцінюються;	3) товари не вважаються ідентичними чи подібними (аналогічними) оцінюваним, якщо їх проєктування, дослідно-конструкторські роботи, художнє оформлення, дизайн, ескізи, креслення, а також інші аналогічні роботи виконані в Україні.

Рисунок 4.2 – Застосування методів визначення митної вартості товарів

Під подібними (аналогічними) розуміються товари, які хоч і не однакові за всіма ознаками, але мають схожі характеристики і складаються зі схожих компонентів, завдяки чому виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються, та вважаються комерційно взаємозамінними.

Для визначення, чи є товари подібними (аналогічними), враховуються:

– якість товарів, наявність торгової марки та репутація цих товарів на ринку;

– виробник;

– країна виробництва.

Ціна договору щодо подібних (аналогічних) товарів береться за основу для визначення митної вартості товарів, якщо ці товари ввезено приблизно в тій же кількості і на тих же комерційних рівнях, що й оцінювані товари.

Метод визначення митної вартості на основі віднімання вартості.

У разі якщо оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) імпортні товари продаються (відчужуються) на митній території України у незмінному стані, для визначення митної вартості товарів за цим методом за основу береться ціна одиниці товару, за якою оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) імпортовані товари продаються на території України у найбільших загальних кількостях покупцю, який не є пов’язаною з продавцем особою, одночасно або у час, наближений до дати ввезення оцінюваних товарів, за умови вирахування, якщо вони можуть бути виділені, таких компонентів:

1) витрат на виплату комісійних, що звичайно сплачуються або підлягають сплаті, чи звичайних торговельних надбавок, які робляться для одержання прибутку та покриття загальних витрат у зв’язку з продажем на митній території України товарів того ж класу та виду. Товарами одного класу та виду є товари, які підпадають під групу або спектр товарів, що виробляються конкретною галуззю чи сектором промисловості та включають ідентичні або подібні (аналогічні) товари. Термін «товари того ж класу або виду» включає товари, імпортовані з тієї ж країни, що й оцінювані товари, а також товари, імпортовані з інших країн.

Сума прибутку та загальних витрат, до яких належать прямі та непрямі витрати, пов’язані із збутом зазначених товарів, повинна братися в цілому. Числове значення витрат для цілей вирахування цієї суми визначається на основі інформації, поданої декларантом або уповноваженою ним особою, якщо тільки ця інформація не є несумісною з даними, одержаними при продажу в Україні ввезених (імпортованих) товарів того ж класу або виду. У разі якщо інформація, надана декларантом або уповноваженою ним особою, є несумісною з такими даними, сума для обчислення прибутку та загальних витрат може ґрунтуватися на іншій відповідній інформації, а не тій, що надана декларантом або уповноваженою ним особою.

При визначенні комісійних або звичайних прибутків та загальних витрат віднесення товарів до «товарів того ж класу або виду» повинно здійснюватися у кожному конкретному випадку з посиланням на відповідні обставини;

2) звичайних витрат, понесених в Україні на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування, та інших пов'язаних з такими операціями витрат;

3) сум податків, що підлягають сплаті в Україні у зв'язку з ввезенням (імпортом) чи продажем (відчуженням) товарів.

При використанні цього методу визначення митної вартості доцільно використати таку формулу:

$$МВ = ЦТ – ОВ – МП – ЗВ, \quad (4.1)$$

де ЦТ – ціна товару;

ОВ – операційні витрати: витрати на виплату комісійних винагород, торгівельні надбавки та загальні витрати у зв'язку з продажем на митній території України товарів того ж класу та виду;

МП – величина митних платежів: суми ввізного мита, податків, зборів та інших платежів, що підлягають сплаті в Україні у зв'язку з ввезенням чи продажем товарів;

ЗВ – звичайні витрати, понесені в Україні на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування.

У разі якщо ні оцінювані, ні ідентичні чи подібні (аналогічні) товари не продаються в Україні одночасно або в час, максимально наближений до дати ввезення оцінюваних товарів в Україну, митна вартість таких товарів визначається на основі ціни одиниці товару, за якою відповідно оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) з оцінюваними товари продаються в Україні в кількості, достатній для встановлення ціни за одиницю такого товару, у такому ж стані, в якому вони були ввезені, на найбільш ранню дату після ввезення товарів, які оцінюються, але до сплину 90-денного строку.

Метод визначення митної вартості на основі додавання вартості (обчислена вартість).

Для визначення митної вартості товарів на основі додавання вартості (обчислена вартість) за основу береться надана виробником товарів, що оцінюються, або від його імені інформація про їх вартість, яка повинна складатися із сум:

1) вартості матеріалів та витрат, понесених виробником при виробництві оцінюваних товарів;

2) обсягу прибутку та загальних витрат, що дорівнює сумі, яка звичайно відображається при продажу товарів того ж класу або виду, що й оцінювані товари, які виготовляються виробниками у країні експорту для експорту в Україну;

3) загальних витрат при продажу в Україну з країни вивезення товарів того ж класу або виду, тобто витрат на завантаження, розвантаження та обробку оцінюваних товарів, їх транспортування до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України, витрат на страхування цих товарів.

При цьому митна вартість визначається за формулою:

$$МВ = ВВ + ЗОВ + П, \quad (4.2)$$

де ВВ – вартості матеріалів та витрат, понесених виробником у зв'язку з виробництвом оцінюваних товарів;

ЗОВ – загальні операційні витрати, характерні для продажу в Україну з країни вивезення товарів того ж виду, у тому числі витрат на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування до місця перетинання митного кордону України, та інших витрат;

П – прибуток, що його звичайно одержує експортер у результаті поставки в Україну таких товарів.

Резервний метод.

У разі якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом послідовного використання попередніх методів, зазначених у статтях 58-63 МКУ, митна вартість оцінюваних товарів визначається з використанням способів, які не суперечать законам України і є сумісними з відповідними принципами і положеннями Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (GATT).

За резервним методом митна вартість повинна ґрунтуватися на раніше визнаних (визначених) органами доходів і зборів митних вартостях.

Митна вартість імпортних товарів не визначається на підставі:

1) ціни товарів українського походження на внутрішньому ринку України;

2) системи, яка передбачає прийняття для митних цілей вищої з двох альтернативних вартостей;

3) ціни товарів на внутрішньому ринку країни-експортера;

4) вартості виробництва, іншої, ніж обчислена вартість, визначена для ідентичних або подібних (аналогічних) товарів відповідно до положень статті 63 цього Кодексу;

5) ціни товарів, що поставляються з країни-експортера до третіх країн;

6) мінімальної митної вартості;

7) довільної чи фіктивної вартості.

Порядок визначення митної вартості товарів, що ввозяться на митну територію України відповідно до митних режимів, відмінних від митного режиму імпорту:

1) митною вартістю товарів, що ввозяться в Україну відповідно до митних режимів, відмінних від режиму імпорту, *є ціна товару, зазначена у рахунку-фактурі чи рахунку-проформі*;

2)при зміні митного режиму митна вартість, визначена при першому поміщенні товару в митний режим, підлягає заміні митною вартістю, визначеною відповідно до наступного митного режиму.

Порядок визначення митної вартості товарів, що вивозяться за межі митної території України:

1) митною вартістю товарів, що вивозяться за межі митної території України, є *ціна товару, зазначена у рахунку-фактурі чи рахунку-проформі*;

2) митна вартість товарів, що вивозяться за межі митної території України, визначається при поміщенні цих товарів уперше в митний режим із наступним фактичним переміщенням їх через митний кордон України;

3) при зміні митного режиму під час знаходження товарів за межами митної території України митною вартістю товарів є митна вартість, визначена на день прийняття митним органом митної декларації при їх першому поміщенні в митний режим.

4.3 Базові умови постачання (умови Інкотермс-2020).

Восени 2019 року Міжнародна Торгова Палата (ICC), опублікувала нову редакцію правил ІНКОТЕРМС® 2020, яка набула чинності у всьому світі з 1 січня 2020 року.

Інкотермс-2020 (англ. *Incoterms*) – міжнародні правила по тлумаченню найбільш широко використовуваних торговельних термінів в області зовнішньої торгівлі. Міжнародні торговельні терміни являють собою стандартні умови договору міжнародної купівлі-продажу, які визначені заздалегідь у міжнародному визнаному документі. У більшості країн світу правила Інкотермс не інкорпоровані до національного законодавства, адже правила Інкотермс по своїй природі є *рекомендацією* (тобто, бізнес за бажанням може використовувати дані правила у ЗЕД-контрактах, а може їх не використовувати – все залежить від волі суб'єктів зовнішньоекономічного обороту).

Терміни Інкотермс-2020 можна розділити на 4 групи:

Група E – Місце відправлення (Departure):

EXW. Ex Works (зазначене місце): товар зі складу продавця.

Група F – Основне перевезення не оплачене (Main Carriage Unpaid):

FCA. Free Carrier (зазначене місце): товар доставляється перевізнику замовника.

FAS. Free Alongside Ship (зазначено порт навантаження): товар доставляється до корабля замовника.

FOB. Free On Board (зазначено порт навантаження): товар навантажується на корабель замовника.

Група C – Основне перевезення оплачене (Main Carriage Paid):

CFR. Cost and Freight (зазначено порт призначення): товар доставляється до порту замовника (без вивантаження).

CIF. Cost, Insurance an dFreight (зазначено порт призначення): товар страхується і доставляється до порту замовника (без вивантаження).

CPT. Carriage Paid to (зазначено місце призначення): товар доставляється перевізнику замовника в зазначеному місці призначення.

CIP. Carriage and Insurance Paid to (зазначено місце призначення): товар страхується і доставляється перевізнику замовника в зазначеному місці призначення.

Група D – Доставка (Arrival):

DAP. Delivered at Point (зазначено місце призначення): поставка в місці призначення.

DPU. Delivered at Place Unloaded: доставка в пункт призначення з розвантаженням.

DDP. Delivered Duty Paid (зазначено місце призначення): товар доставляється замовнику, очищений від мита і ризиків.

У системі Інкотермс-2020 транспортні витрати диференціюються залежно від умов поставки в такий спосіб (табл. 4.3).

У таблицях 4.4-4.5 показано, яким шляхом рахунок-фактурна ціна товару перетворюється в його митну вартість залежно від умов поставки.

Таблиця 4.3 – Склад включених транспортних витрат на умовах Інкотермс-2020

Умови поставки Інкотермс-2010	Склад включених транспортних витрат						
	Наванта-ження на перший транспорт	Доставка до основного перевізника	Страхування перевезення	Навантажен-ня на основний транспорт	Оплата основного тран-спорту	Розван-таження	Доставка від основного транспорту
EXW							
FCA	X	X					
FAS	X	X					
FOB	X	X		X			
CFR	X	X		X	X		
CIF	X	X	X	X	X		
CPT	X	X		X	X		
CIP	X	X	X	X	X		
DPU	X	X	X	X	X	X	
DAP	X	X		X	X		
DDP	X	X		X	X	X	X

X – транспортні витрати включені в ціну.

Таблиця 4.4 – Схема визначення митної вартості залежно від умов поставки при імпорті товарів в Україну

Витрати, пов’язані з товаром		Умови поставки Інкотермс-2020										
		EXW	**FCA**	**FAS**	**FOB**	**CFR**	**CIF**	**CPT**	**CIP**	**DPU**	**DAP**	**DDP**
1	Упаковка	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**
2	Навантаження на перший транспорт	+	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**
3	Доставка основному перевізнику	+	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**
4	Вивізне мито		**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**
5	Страхування перевезення	+	+	+	+	+	**X**	+	**X**	+	+	+
6	Навантаження у перевізника	+	+	+	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**
7	Оплата основного перевезення	+*	+*	+*	+*	-** **X**	-** **X**	-** **X**	-** **X**	-** **X**	-** **X**	-** **X**

8	Розвантаження									- X		- X
9	Ввізне мито											- X
10	Доставка від перевізника											- X

У графах 1–7 враховуються витрати, понесені до перетинання митного кордону України. У графах 8–10 враховуються витрати, понесені після перетинання митного кордону України.

«*» – витрати тільки до моменту перетинання митного кордону України.

«**» – витрати тільки від моменту перетинання митного кордону України.

Х – витрати, які включаються в ціну відповідно до Інкотермс-2020.

«+» при визначенні митної вартості витрати додаються незалежно від того, хто їх несе.

«–» при визначенні митної вартості витрати віднімаються незалежно від того, хто їх несе.

Таблиця 4.5 – Схема визначення митної вартості залежно від умов поставки при експорті товарів з України

Витрати, пов'язані з товаром		Умови поставки Інкотермс-2020										
		EXW	**FCA**	**FAS**	**FOB**	**CFR**	**CIF**	**CPT**	**CIP**	**DPU**	**DAP**	**DDP**
1	Упаковка	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Навантаження на перший транспорт	+	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Доставка основному перевізнику	+	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Вивізне мито		- X	- X	- X	- X	- X	- X	- X	- X	- X	- X
5	Страхування перевезення	+	+	+	+	+	X	+	X	+	+	+
6	Навантаження у перевізника	+	+	+	X	X	X	X	X	X	X	X
7	Оплата основного перевезення	+*	+*	+*	+*	-** X	-** X	-** X	-** X	-** X	-** X	-** X
8	Розвантаження									- X		- X
9	Ввізне мито											- X
10	Доставка від перевізника											- X

4.4 Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності

Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) – це систематизований перелік товарів, який складається з кодів товарів та найменувань для цих кодів.

Коди в УКТ ЗЕД об'єднані у товарні позиції, позиції – в групи, а групи – в розділи. Всього в УКТ ЗЕД є 21 розділ та 97 груп. Розділи в УКТ ЗЕД позначаються римськими цифрами, а групи – арабськими цифрами.

Таблиця 4.6 – Товарні угрупування згідно УКТ ЗЕД

Назва товарного угрупування	Код згідно з УКТ ЗЕД	Назва товарів
Позиція	2004	Інші овочі, приготовлені або консервовані без додання оцту чи оцтової кислоти, морожені, крім продуктів товарної позиції 2006:
Підпозиція	2004 10	- картопля:
Категорія	2004 10 10	- - піддана лише тепловій обробці:
Підкатегорія	2004 10 10 10	- - - в упаковці 5 кг або більше
Підкатегорія	2004 10 10 90	- - - інша

Товарні позиції позначаються числом з чотирьох арабських цифр. Товарні позиції в свою чергу деталізовані на товарні підпозиції – шестицифрові коди. Товарні підпозиції в УКТ ЗЕД, у свою чергу, поділені на категорії (восьмицифрові коди), а товарні категорії – на товарні підкатегорії (десятицифрові коди).

Приклад товарних угрупувань наведений в таблиці 4.6.

Структуру десятизначного коду товару в УКТ ЗЕД можна показати у такому вигляді (рис. 4.3).

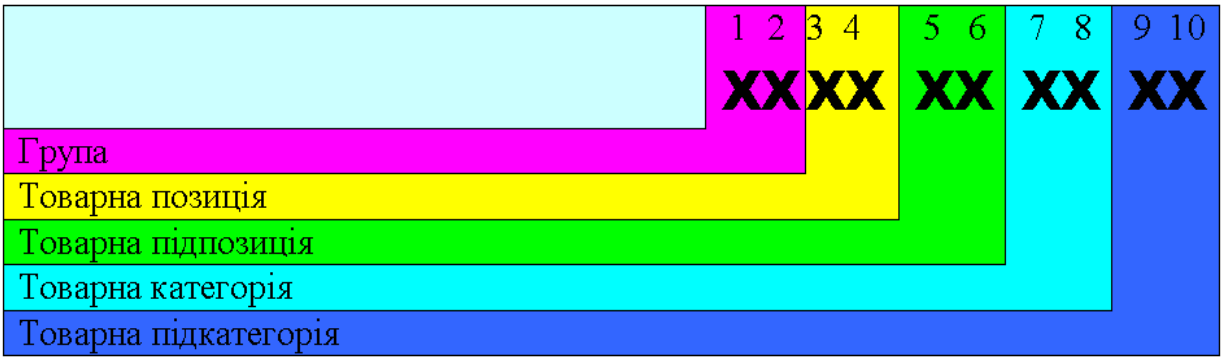

Рисунок 4.3 – Структура коду товару в УКТ ЗЕД

В УКТ ЗЕД деталізацією називається розділення товарів, що класифікуються за одним кодом, на декілька кодів. В УКТ ЗЕД назви товарних угрупувань (назви товарних позиції, підпозицій та категорій), що деталізуються, завжди закінчуються двокрапкою (:). Коди товарних позицій, які *не деталізуються* складаються з більшої кількості цифр, та закінчуються нулями.

Крапка з комою (;) в назвах товарних позицій та назвах інших товарних угрупувань застосовується для розділення між собою різних угрупувань товарів, які класифікуються за різними кодами, наприклад у межах товарної позиції.

Таблиця 4.7 – Деталізовані товарні угрупування

Код згідно з УКТ ЗЕД	Назва товарів
	- морожені:
0306 11	- - лангусти (Palinurusspp., Panulirusspp., Jasusspp.):

0306 11 05 00	- - - копчені, в панцирі або без панцира, гарячого або холодного копчення; не приготовлені іншим способом
	- - - інші:
0306 11 10 00	- - - - хвости лангустів
0306 11 90 00	- - - - інші

УКТ ЗЕД в Україні використовують не лише для стягнення мита, але й, для:

– потреб збирання статистичних даних про зовнішню торгівлю;

– для митного оформлення товарів, щодо яких запроваджені обмеження на імпорт та експорт;

– для оподаткування підакцизних товарів, або товарів, для яких знижені ставки ПДВ;

– для визначення правил походження (в багатьох випадках вважається, що переробка визначає походження товару за умови, що вона призводить до зміни тарифної позиції).

Використання УКТ ЗЕД, побудованої на основі Гармонізованої системи опису та кодування Всесвітньої митної організації, передбачає такі переваги:

– полегшуються міжнародні торговельні переговори і врегулювання торговельних спорів;

– полегшується збирання, порівняння і аналіз даних торговельної статистики;

– досягається певна економія, оскільки можна уникнути перекласифікації товарів при перетинанні кордону між країнами або при переході від одного виду економічної діяльності до іншого (наприклад, виробництво, транспортування, експорт);

– з’являється можливість стандартизації торговельної документації і даних, що життєво важливо для електронного обміну даними між різними країнами або різними видами діяльності (наприклад, митниця – транспорт – страхування – банк).

Товари при їх декларуванні підлягають класифікації, тобто у відношенні товарів визначаються коди відповідно до класифікаційних групувань, зазначених в УКТ ЗЕД.

Митні органи здійснюють контроль правильності класифікації товарів, поданих до митного оформлення, згідно з УКТ ЗЕД.

У разі виявлення під час митного оформлення товарів або після нього порушення правил класифікації товарів митний орган має право самостійно класифікувати такі товари.

Під складним випадком класифікації товару розуміється випадок, коли у процесі контролю правильності заявленого декларантом або уповноваженою ним особою коду товару виникають суперечності щодо тлумачення положень УКТ ЗЕД, вирішення яких потребує додаткової інформації, спеціальних знань, проведення досліджень тощо.

Штрафи та інші санкції за несплату митних платежів та за інші порушення, виявлені у зв’язку з неправильною класифікацією товарів,

застосовуються митними органами виключно у разі, якщо прийняте митним органом рішення про класифікацію цих товарів у складному випадку було прийнято на підставі поданих заявником недостовірних документів, наданої ним недостовірної інформації та/або внаслідок ненадання заявником всієї наявної у нього інформації, необхідної для прийняття зазначеного рішення, що суттєво вплинуло на характер цього рішення.